

راهنمای مطالعه و کار

سازمان‌بندی و انتخاب نوع نگارش این کتاب به گونه‌ای است که مطالب مورد بحث را آسان‌تر درک کنید و در موارد لازم به کارگیرید. به منظور سرعت عمل و درک بهتر مفاهیم کتاب به پیشنهادهای زیر توجه کنید:

۱. قبل از شروع مطالعه کتاب، هدفهای آموزشی - یادگیری آن را بخوانید. این هدفها هنگام مطالعه کتاب به شما می‌گوید که در پی فهم چه مطالب و کسب چه مهارتهایی باشید و چه کنید تا معلوم شود که همه مطالب را به خوبی یاد گرفته‌اید. هدفهای آموزشی - یادگیری هر فصل، روش مطالعه، کار و انتظار ما از شما را مطرح می‌کند. در صورت دستیابی به مجموعه هدفهای آموزشی - یادگیری فصلهای این کتاب، در حقیقت به هدفهای نهایی آن رسیده‌اید. در مجموع، هدفهای آموزشی - یادگیری این کتاب، مانند یک استاد نحوه مطالعه این درس، تأکید روی نکات و گذراندن آزمونها و محتوای سؤالات را به شما می‌گوید.

اولین بار که هدفها را می‌خوانید ممکن است معنای آنها را به طور کامل درک نکنید. این مسئله چندان غیرطبیعی نیست. با مراجعه‌های مجدد به هدفها، ضمن مطالعه کتاب، یا پس از پایان کار مطالعه، حتماً معنای هدفها و اهمیتشان را به طور کامل خواهید فهمید.

۲. یک بار متن هر فصل را خیلی سریع مطالعه کنید. لازم نیست تمام مطالب را در این مطالعه یاد بگیرید. این کار به شما کمک می‌کند تا دیدگاهی کلی نسبت به مطالب فصل به دست آورید و با سازمان کلی آن آشنا شوید. یک بار دیگر با دقت کامل به مطالعه و فهم جزئیات مطالب فصل پردازید. در این صورت، مفاهیم درس بدون ارتباط با یکدیگر به ذهن سپرده نخواهند شد. قبل از شروع و پایان بار

اول و دوم مطالعه و نیز در طول آن، به هدفهای آموزشی – یادگیری مراجعه کنید. هدفها توانمندیهایی هستند که انتظار می رود بعد از مطالعه کتاب کسب کرده باشید. ۳. هنگام مطالعه کتاب حتماً از شکل‌های ارائه شده استفاده کنید. به سؤالات طرح شده پاسخ دهید و به فعالیتهای توصیه شده عمل کنید.

پیشگفتار

اصطلاح «طراحی پیامهای آموزشی»^۱، از دهه ۱۹۷۰ در ادبیات رشته تکنولوژی آموزشی به کار رفته است (جوناسن،^۲ ۱۹۹۴). طراحی پیامهای آموزشی به زبان ساده پاسخ به این سؤال است که «چگونه می‌توانیم از طریق بیان، نوشته، تصویرهای ثابت یا متحرک، چندرسانه‌ایها و منابع اینترنتی، به نحوی مؤثر طرح درس خود را به اجرا بگذاریم؟» طراحی پیامهای آموزشی، شامل کاربرد نظریه‌ها و اصول روان‌شناسی (مانند مباحث احساس، ادراک، حافظه، انگیزش، و یادگیری) نظریه‌ها و اصول ارتباطات (شامل ارتباطهای کلامی و غیر کلامی) در زمینه طراحی و تولید، انتخاب و ارزیابی پیامها و ارائه آنها از طریق مجراها^۳ و رسانه‌ها - چه رسانه‌های سنتی نظیر کتاب، برنامه‌های رادیویی، پوستر و چه رسانه‌های جدید نظیر چندرسانه‌ایها و صفحه‌های وب است.

طراحی پیامهای آموزشی، یکی از درسهای تخصصی رشته تکنولوژی آموزشی و با یکی دیگر از درسهای این رشته، یعنی درس رسانه‌های آموزشی - یادگیری، ارتباط نزدیکی دارد. این درس به چگونگی نظم‌دهی و ارائه محتوا و فعالیتهای آموزشی در قالب مجراها (کانالها) و رسانه‌های آموزشی - یادگیری مختلف توجه دارد و به دانشجویان و کارورزان تکنولوژی آموزشی کمک می‌کند تا به درک مبانی نظری و چگونگی طراحی، انتخاب و ارزشیابی رسانه‌های آموزشی - یادگیری برسند.

هدف از تدوین این کتاب تأمین بخشی از نیازهای کسانی است که به طور کلی در زمینه‌های مختلف تکنولوژی آموزشی، و به طور اختصاصی در کارهای مربوط به طراحی و تولید، و یا ارزیابی و انتخاب پیامها و رسانه‌های آموزشی - یادگیری فعال

1. instructional message design (IMD)
2. Jonassen
3. channels

هستند. تحقیقات در زمینه رسانه‌های آموزشی-یادگیری حاکی از این است که اثربخشی هر نوع رسانه‌ای به چگونگی طراحی پیام آموزشی محتوایی در آن بسیار بستگی دارد. انتظار می‌رود که خوانندگان در پایان مطالعه این کتاب به هدفهای نهایی زیر دست یابند:

۱. برای یک موقعیت آموزشی - یادگیری مشخص، بر اساس یک رویکرد نظام‌دار به طراحی آموزشی رسانه‌ها و مجراهای (کانالها) ارتباطی مناسب پردازید.
۲. رابطه اصول کلی و اختصاصی طراحی پیامهای آموزشی با اصول روان‌شناسی یادگیری و مباحث ارتباط را توضیح دهید و دلایل به کارگیری آنها را توجیه کنید.
۳. در طراحی پیامهای آموزشی در مجراها و رسانه‌های مختلف، اصول کلی طراحی پیامها و اصول اختصاصی مربوط به آنها را در جای لازم به کار گیرید.
۴. توصیه‌ها و مباحث ارتباطی روان‌شناسی یادگیری را در طراحی پیامهای آموزشی به کار گیرید.

مطالعه دقیق همراه با تأمل بر مطالب فصلهای مختلف کتاب، و رسیدن به هدفهای آموزشی - یادگیری آن فصلها لازمه نیل به هدفهای نهایی بالاست. در هر یک از فصلهای کتاب، هدفهای آموزشی - یادگیری مربوط به آن فصل ذکر شده‌اند. در پایان لازم است از همه عزیزانی که به هر شکل مرا در تدوین این کتاب یاری نموده‌اند، سپاسگزاری کنم. به ویژه خانمها الهه ولایتی و محبوبه مهرورز بابت پیشنهادهای ارزنده‌شان، خانم راضیه درویش، سمانه قرائتی و مرجان معیریان به جهت تایپ و صفحه‌آرایی اولیه کتاب، شایسته قدردانی ویژه می‌باشند. همچنین از خانم‌ها مرضیه جوان‌پور و مژگان امیری پریان بابت ویرایش ادبی و فنی و نیز دقت نظرشان تشکر می‌کنم.

پیشاپیش از تمام خوانندگانی که با پیشنهادهای سازنده خود، مرا در پربارتر کردن مطالب چاپهای بعدی این کتاب یاری می‌کنند سپاسگزارم. خواهشمندم جهت ارائه نظرات خود به این آدرس مراجعه فرمایید: mhrima@gmail.com